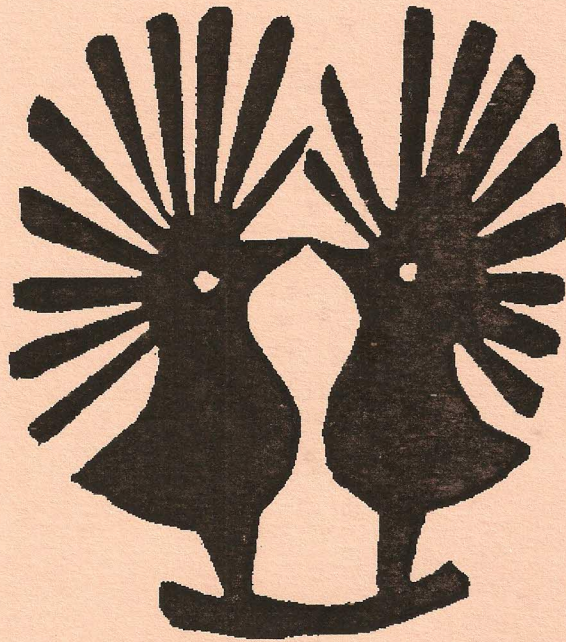

RIMAS ČERNIUS

LIETUVIŲ KALBOS PRATIMAI

DEVINTAJAI KLASEI

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ŠVIETIMO TARYBA
CHICAGO

2006

KALBOS GARSAI

Lietuvių kalboje yra 33 raidės: a, ą, b, c, č, d, e, ę, é, f, g, h, ch, i, į, y, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, ū, ū, v, z, ž. /Lietuvių kalboje nėra raidžių q, w, x./

Raidė žymi garsą. Raidę matome parašytą, garsą girdime ištar-
tą. Garsai skirstomi į dvi rūšis: į balsius ir priebalsius.

Balsiai yra tokie garsai, kurie tariami atvira burna. Balsių yra 12: a, ą, e, ę, é, i, į, y, o, u, ū, ū.

Priebalsiai yra tokie garsai, kuriuos tariant, kalbos organai kliudo oro srovei praeiti. Pvz., tariant priebalsį f, viršutiniai dantys liečia apatinę lūpą. Priebalsių yra 21: b, c, č, d, f, g, h, ch, j, k, l, m, n, p, r, s, š, t, v, z, ž.

PRATIMAS 1

Išpildyti šią lentelę, surašant kiekvieno žodžio priebalsius ir balsius atskirai.

	PRIEBALSIAI	BALSIAI
Rytoj	R, t, j	y, o
mes		
pradėsime		
vasarojų		
piauti.		
Ji		
skubiai		
surinko		
savo		
lėles		
ir		
nuėjo		
namo.		

BALSIŲ SKYRIAI

1. Grynieji ir nosiniai balsiai

Balsiai skirstomi skyriais. Pirmiausia balsiai yra arba grynieji arba nosiniai. Nosiniai balsiai yra tie, kurie rašomi su nosine: ą, ę, į, ū. Visi kiti yra grynieji balsiai: a, e, é, i, y, o, u, ū.

PRATIMAS 2

Išpildyti šią lentelę, surašant kiekvieno žodžio grynuosius ir nosinius balsius atskirai.

	GRYNIEJI BALSIAI	NOSINIAI BALSIAI
Tamsių	a, i	ų
pušynų		
kvapas		
kilo		
aukštyn.		
Mėnuo		
saulužę		
vedė		
pirma		
pavasarių.		
Dangus		
žiūrėjo		
į		
žemę		
tūkstančiais		
auksinių		
akių.		

2. Ilgieji ir trumpieji balsiai

Balsiai taip pat skirstomi į ilguosius ir trumpuosius. Ilgieji balsiai yra tie, kuriems ištarti reikia daugiau laiko. Ilgieji balsiai yra šie: ė, y, o, ū, ą, ę, i, u. Trumpieji balsiai yra tie, kurie tariami trumpai. Trumpieji balsiai yra šie: a, e, i, u.

Tačiau, kai balsiai a ir e žodžio pradžioj ar vidury kirčiuojami, jie tariami ilgai. Pvz., žodyje adata pirmoji a tariama ilgai, o kitos trumpai, nes pirmas skiemuo kirčiuojamas. Taipgi žodyje ledas balsis e tariamas ilgai. Tačiau, galūnėje kirčiuoti balsiai a bei e lieka trumpi. Pvz., žodžiuose miške, druska balsiai a ir e tariami trumpai.

PRATIMAS 3

Išpildyti šią lentelę, surašant kiekvieno žodžio ilguosius ir trumpuosius balsius atskirai.

	ILGIEJI BALSIAI	TRUMPIEJI BALSIAI
Troboje	o, o	e
pasidarė		
tylu.		
Vasarą		
jis		
išjojo		
pas		
senelį.		
Jonas		
nutarė		
lipti		
į		
kalną		
ryto		
metu.		